

לע"נ הבחור אריה ז"ל בן דוד ושרה הי"ו

זמשיגיה

שיחות, דרשות ומאמרים למגידי שיעור, ולכל דורש ברבים

גליון מס' 176

ערוך מתוך שיעורי לב ארי - ב"ב

שבת פרשת משפטים תשפ"ה

עניין של חינוך

מדבר שקר תרחק (כג, ז)

מצינו בתורה ובחז"ל לשונות חמורים בגנות מידת השקר: "מדבר שקר תרחק". "שקר שנאתי ואתעבה", "ותועבת ה' שפתי שקר" הדגשה מיוחדת זו לא מצאנו בשאר איסורים. מדייק הגר"ש קולודצקי: כי מכך אנו למדים, שהאיסור של שקר, הוא לא רק עצם שינוי בדיבור מן האמת, אלא המידה הזו של שקר, היא מה שאדם משקר בנפשו את עצמו או את אחרים. כי האדם הרגיל בשקר נהיה שפל ובזוי. בספר החינוך מתוארת מאיסותה של מידת השקר וכך כתוב שם: כי השקר נתעב ונאלח בעיני הכל. אין דבר מאוס ממנו והמארה ו הקללות בבית כל אוהביו. השליה הקדוש כותב שהרוצה שבניו ילכו בדרך הישרה גם כשאינם תחת פיקוחו יחדיר בהם את מידת האמת. וישריש בהם את חומר השקר אפי' בשיחה בטילה. בחז"א באמונה ובטחון כותב כך: "ראוי לקבוע הדיבור במידת האמת המתוקנה ולא במדת השקר המקולקלה, כי חז"ל החמירו בזה מאד וקלקולה מצוי מאד והפסדיה עצומים". "בן אדם שדיבר שקר לשעתו, צורתו צורת אדם, ויש בו חטא, אך המתמיד בשקריו צורתו שקרו, ואישיותו נעדרת". "תכונת האמת היא אצל חכם תכונת נפשו ושורש מציאותה, וכל אבקת שקר ממנו והלאה". עוד היה אומר החז"א: **מי שמחליט לעבור את העולם הזה עם האמת אז הוא יצליח בכך כל ימיו.**

בברכת שבת שלום

מערכת לב ארי

פנינים משלחן מלכים

מדבר שקר תרחק (כג, ז)

הקפידה התורה על דיבור שקר, כי 'חותמו של הקב"ה אמת' (שמו"ר שמות ד), ולכן 'דובר שקרים לא יכון לנגד עיני' (תהלים קא, ז), ואמרו חז"ל (סוטה מב.) שיש ארבע כיתות שאינם מקבלות פני שכינה לעתיד לבוא, ר"ל, ואחת מהן היא כת השקרנים.

נביא כאן מקצות דרכיו של **גאב"ד טשעבין, הגאון רבי דב בעריש ווידענפלד זצוק"ל** בהקפדתו על מידת האמת.

פעם אמר למקורבו, הרה"ח רבי אליהו קרויטווירט, שכשנכנס יהודי לדבר איתו, יהיה מי שיהיה, הוא נהנה לשוחח איתו ולשמוע את אשר על לבו. אולם כשנכנס אדם, ובכניסתו נעמד ליד הפתח ומנשק יפה את המזוזה, וכשנכנס לחדר, ניגש לארון הקודש ומנשק את הפרוכת [בביתו היה ארון קודש, שכן התקיים בבית מניין תפילה], "במקרה כזה יש לי את ההרגשה שהוא רוצה לרמות אותי, ואני נזהר". ומספר רבי אליהו שאכן, כשנכנסו אנשים מסוג זה, הבחין שרבינו כמעט ולא דיבר איתם, ועכ"פ לא הרחיב את הדיבור, אלא אמר דברי נימוסין בלבד.

פעם נשאל על ידי מאן דהוא, אם דרכו לפתוח מקרר בשבת. והשיב שבכלל אינו פותח את המקרר גם בימי החול, שכן לא מזדמן לו הדבר. ובאמת היה זה דבר נדיר שרבינו ייגש למקרר בעצמו. אמנם, היות והוציא מפיו משפט כזה שאינו פותח את המקרר גם בימי החול, נזהר מאז והלאה כל ימיו מלפתוח את המקרר... גם כשנצרך לכך.

כשהיו מכבדים את רבינו לכתוב אות בסיום כתיבת ספר תורה חדש, היה מסרב ובמקום זה היה מבקש לעשות את הסופר לשליח עבורו בכתיבת האות. כשנשאל פעם לפשר הנהגה זו, סיפר שאירע פעם בחו"ל שהשתתף בהכנסת ספר תורה, שתום יהודי שחתנו היה מחלל שבת, והיות וחשש רבינו שגם הלה יכתוב אות בספר התורה, לכן אמר שאינו כותב אות, והוא מבקש שהסופר יהיה שלוחו. בעקבות זאת עשו כל הנאספים כמוהו, והלה ג"כ לא כתב. והיות ובשעתו אמר ש'איני כותב', למרות שכוונתו הייתה רק לאותו מעמד, מכל מקום אינו רוצה לשנות מדיבורו...

(פרפרת- מתוך הספר 'שר התורה')

מעשה שהיה...

רופא כל בשר | ספור על רבנו הרב יהודה סגל זצ"ל וזיע"א

הילולא דצדיקייא

**הילולת רבנו
הרה"צ הרב
יהודה סגל
זצ"ל וזיע"א**

(כב' שבט ה'תשנ"ג)

הרב יהודה זאב סגל זצ"ל נולד בשנת ה'תר"ע בלונדון. לאביו: ר' משה יצחק (הקים וניהל את ישיבת 'עץ חיים') ולאמו: מרת רייזא ע"ה. בשנת ה'תרע"ג המשפחה עוברת למנצ'סטר, אב המשפחה הוזמן לנהל את הישיבה, שזה עתה הוקמה. בשנת ה'תרע"ח בהיותו כבן 1 שנים עבר אירוע שהשפיע רבות על המשך חייו, כשחצה כביש בלונדון הברירה, ניצל בשבריר שנייה מפגיעת אוטובוס. לאחר הנס אמר: "אם אפשר להפסיד חיים ברגע, אז אסור לבזבז את הזמן בעולם הזה!". והקדיש את חייו לעבודת ה'. בשנת ה'תר"צ עבר ללמוד בישיבת מיר שבפולין וזכה לפגוש את מרן היחפץ חיים. הפגישה הותירה עליו רושם עז, ורבניו החליט להקדיש את חייו להפצת נושא שמירת הלשון. בשנת ה'תרצ"ד נישא ועובר לגייטסהד ובשנת ה'ת"ש עבר למנצ'סטר, שם התמנה למגיד שיעור בישיבה ומכניס סדר לימוד בספר 'חפץ חיים'. הרבה להעביר את המסר של שמירת הלשון כי מי שלומדים את ההלכות הללו, יזכו לראות ישועות לרוב! ואכן רבים זכו וזוכים לראות כן. בשנת ה'תש"ז נפטר אביו, ועל אף שנחשב כבר כראש ישיבה בלתי רשמי, סרב להפעיל לחצים לקבלת המשרה. בשנת ה'תש"ט מוצעת לרבניו לשמש ראש ישיבה בפוניבז' שהוקמה בבני ברק. ראש ההנהלה של ישיבת מנצ'סטר בעקבות חלום משכנע את רבניו להישאר במנצ'סטר ולקבל את התפקיד, הצדיק מתייעץ עם החזון אי"ש הפוסק כי עליו לעשות כן. ענוותן מופלא. שקדן עצום. ניצל כל זמן ללימוד התורה הקדושה. מופלא היה במידת 'נושא בעול חבריו'. לתפילותיו יצא שם, כי צדיק גוזר והקב"ה מקיים ואכן רבים נושעו. התייחס לכל תלמיד כבן יחיד. מסירות נפשו לתורה ויראה ולהעמדת דת על תילה, הייתה ללא גבול. העמיד תלמידים רבים. בשנת ה'תשכ"ז דרבן קבוצת תלמידים ללמוד שתי הלכות 'חפץ חיים' והם סידרו לוח יומי ובשנה זו החל להדפיס את הלוח היומי של הלכות שמירת הלשון. בשנת ה'תשמ"ג ביקש מר' שלום גולדשטיין, מנהל 'בית יעקב' בדטרויט שבאמריקה, להפיץ את לימוד שמירת הלשון בבתי ספרו. רבנו נלבי"ע בכ"ב שבט ה'תשנ"ג רבנו חי ופעל כ-82 שנים.

ת.נ.צ.ב.ה. וזכותו תגן עלינו אמן!

בחור אחד מתלמידי הישיבה לא חש בטוב. מאחר שתקופה זו לא חלפה- פנה לרופאים והתגלתה בגופו המחלה הקשה ל"ע כאשר כבר החלה לתת את אותותיה באיבריו. מיודענו שהיה צעיר לימים לא ידע את נפשו, ובצר לו פנה אל רבינו, וגילה את אוזנו במצבו הרפואי. לשמע הדברים התרגש רבינו למשמע דברים אלו ועל אתר הורה לזעזע עולמות בתפילות! שכן אנו למודים, כי בכוח התפילה לשנות מעשה בראשית. הבחור ומשפחתו היו מוכרים היטב לצדיק, גם אחיו הגדולים למדו בישיבה במחזורים קודמים. בהסתמכו על היכרות האב, ביקש להזמינו למשרדו בישיבה. האב בעל בית, המתפרנס כסוחר נענה במידית לבקשת רבינו והגיע לישיבה. במהלך השיחה פנה הצדיק לאב ואמר: "שמעתי מבנך שיחי' על מצבו החמור, אך אסור לומר נושא, ועלינו לעשות הכל להצלתו! הרהרתי בדבר, והגעתי למסקנה ברורה, אם תבטיח לי שבנך יהיה מוקדש כולו לתורה, והנך אחראי שיישב כל ימי חייו בעסק התורה בלבד- הריני מבטיח לך, ומקבל עליי בהן צדקי, שיבריא הנער וייצא ממחלתו!". האב נדהם למשמע אוזניו, הקושי להחליט לגביו היה רב, שכן דגל הוא בעובדה, כי לאחר שנים של לימוד והתעלות בתורה בישיבה יש לצאת ולהתפרנס מיגיע כפיו. כל ילדיו חונכו בתפיסת עולמו זו, ולאחר לימודיהם בישיבה יצאו להתפרנס לביתם. על אף מצב הבן והבטחת ראש הישיבה היה קשה לאב לתת את הסכמתו המידית וביקש שהות לחשוב על כך. עבר זמן מה ומצבו הבריאותי של הבן הידרדר ביתר שאת. הבחור שבתקופת מחלתו שאב מרבו דברי עידוד התקרב עד מאוד אליו וניגש והציג את הממצאים החדשים וביקש עצה ותושייה. הצדיק השיב לבחור: "כבר שוחחתי עם אביך בדבר והנני ממתין לתשובה ממנו. תתקשר אליו בבקשה ותמסור לו, כי אני עדיין מחכה לתשובתו!". הבן ציית ולאחר דקות מספר כבר שוחח עם האב. אולם הלה לא היה מסוגל עדיין לקבל החלטה אמיצה שכזו, והספקות היו מכרסמים בלבו. עברו עוד מספר ימים וחלה הידרדרות נוספת במצבו הבריאותי. בבת אחת קרסו כל מערכות גופו ל"ע והוא פרפר בין חיים למוות. תלמידי הישיבה התפללו וזעקוהיהם נשמעו עד לב השמיים. הרופאים הרימו את ידיהם באומרם, שעל האב להיות מוכן ליגרוע מכלי. עתה הבין האב, כי כלתה עליו הרעה, ואם ימתין עם תשובתו - יאלץ ל"ע לקבור את בנו. אף האב כל עוד נפשו בו אל הרבי כשהוא זועק ומתחנן, שהוא מוכן להסכים לכל התנאים, ובלבד שבנו יבריא. הצדיק הביט ואמר: "את אשר דיברתי לא אשנה והבטחתי בעינה עומדת! אם הנך מוכן ומסכים לכך, שחיי בנך יוקדשו לתורה, ואתה מקבל עליך לפרנסו, הריני מבטיח את חלקי בעניין, ובעז"ה הבן יבריא כאחד האדם לאורך ימים ושנים. לאחר מכן יצא הרב להתפלל את תפילת המנחה. בפני ראש-הישיבה נראו דמעות שזלגו ללא הרף מעיניו, כשהוא מתחנן לפני בורא העולם שישלח מזור ורפואה לנער. לעומדים סביבו הצליחו לשמוע מעט את דברי רבינו: "ריבנו של עולם, הלא הבטחתי, שאם מקדישים חיי זה לתורה, הרי הוא מתרפא! אנא אל תעשה דברי פלסתר! ראה נא מסירות נפשו של האב בדבר המוכן לקבל על עצמו במסירות נפש להחזיק את בנו בתורה תמיד". בו בעת, הבן שכב על מיטתו בבית-הרפואה, כשהוא מורדם והנה פתע פתאום חלה תמורה קיצונית במצבו. הוא פקח את עיניו, קם ממיטתו, וחש, כי כל הכאבים חלפו ואינם! הוא נשלח לעשיית מספר בדיקות וכתוצאה מפענוח הבדיקות נשלח בשנית לביצוע הבדיקות. הרופאים היו המומים למראה עיניהם: התוצאות הראו באופן חד משמעי, כי המחלה נעלמה מגופו ואיננה! חלפו מספר ימים והנער הושאר להשגחה ולאחר מכן נאלצו לשחררו שכן גם הבדיקות הנוספות שערכו הראו למראה הפלא, כי המחלה חלפה ואיננה. ללא הסברים רפואיים הבן שוחרר והאב קיים את הבטחתו כלשונו וככתבה. הוא דאג לכל מחסור הנער, ולאחר שמיודענו זכה להינשא- המשיך להחזקתו, בשעה שמיודענו ממשיך להתעלות במעלות התורה הקדושה וכיום הוא נמנה בין תלמידי חכמים החשובים בעירו. ת.נ.צ.ב.ה. - זיע"א.

(נלקט בשינויי לשון קלים מתוך העלון פניני הצדיקים).

הזהירות של גדולי ישראל

מדבר שקר ונגיעה אישית...

מדבר שקר תרחק (כג, ז)

עשיר תלמיד חכם, מתלמידי הסבא מסלבודקה זצ"ל הלווה סכום נכבד לאדם אחד, שלבסוף התברר ונודע כנוכל ושקרן. כשהגיע זמן פירעון ההלוואה, הכחיש הלווה את דבר הלוואה וטען: "להד"ם - לא היו דברים מעולם!". גם בדין תורה אליו הזמינו המלווה, הכחיש הלווה את דבר ההלוואה, ולגודל עזותו וחוצפתו ההין להישבע לשקר שלא לוה ממנו מאומה! זאת כבר לא יכול היה העשיר לשאת, ובמר ליבו צעק עליו: "היאך מעיז אדם לשקר ולעבור על איסור חמור של שבועת שקר?! צללת אל שפל המדרגה! אינני מיצר על כספי... על כבוד שמיים שנתחלל אני מיצר...". עברו כמה שנים, והנה אותו העשיר מגיע לבית הכנסת ומכריז כי ברצונו לבקש מחילה מאותו לווה על שצעק עליו וביזה אותו בפני בית הדין... הציבור השתומם, הרי הכל ידעו כי הצדק עימו ואכן אותו לווה שקרן ונוכל, אם כן, מהו הממצא שנחשף שבגינו מבקש העשיר מחילה. "לאחרונה הייתי נוכח בבית הדין" - הסביר העשיר - "במקרה אחר, שאף שם מאן דהוא נשבע לשקר, אך לא התקוממתי ולא זעקתי כלל וכלל, ופתאום הבנתי כי הצעקות שזעקתי אז על מי שלווה ממני, לא היו אכן טהורות משום חילול ה' שנתחלל, אלא במסתרי ליבי כנראה היו אלו זעקות על כספי שאבד ממני, אם כן עלי לבקש ממנו מחילה על שביזיתי אותו!..." את הנקיות המדהימה בענייני 'נגיעה' למד אותו עשיר - תלמיד הסבא, ממורו ורבו. וכך סיפר תלמידו המשגיח הגאון רבי מאיר חדש זצ"ל: פעם קרא אליו ה'סבא' את אחד הבחורים והודיע לו שעליו לעזוב את הישיבה, "מספרים עליך כי דיברת על ה' ועל משיחו" - הסביר לו ה'סבא'. "אכן, נכון הדבר", ענה התלמיד, "כך דיברתי, אבל יאמר לי הרב בכנות, מה הכעיס את הרב יותר, האם על זה שדיברתי על השם", וכאן הצביע התלמיד כלפי מעלה, "או שדיברתי על משיחו", והצביע כלפי ה'סבא'. השתתק הסבא והרהר, ואחר אמר: "אתה יכול להישאר בישיבה...!". כה היתה זהירותו הגדולה והתרחקותו מפני סרך של נגיעה אישית, ומשכך, לאחר שאלתו החצופה של אותו בחור, חש ה'סבא' שמא מעשיו אינם נקיים לגמרי, ולכן החליט למרות הכל להשאירו בישיבה.

[מתוך 'לקראת שבת מלכתא' הרב אברהם פוקס]

פלוגי אלמוני, יהודי זקן, התגלגל בבתי חולים עד שלרופאים נמאס ממנו: "אין מה להשקיע בו, שילך הביתה, שילך למושב זקנים, העיקר לא פה". - "אבל הוא במצבו צריך בית חולים?" - "אז צריך...". השם ישמור ויציל. התערב בענייניו מרן הגאון רבי שלמה זלמן אויערבאך זצ"ל. הוא התקשר לאחד ממקורביו, אברך מוכשר ודומיננטי, סיפר לו על הזקן שנמצא בבית מושלך ועזוב לנפשו ושאל מה ניתן לעשות עבורו כדי שיסכימו לאשפז אותו בבית החולים. גלגלי מוחו של אותו אברך חברה'מן מסתובבים במהירות, אך רעיון אין... "רביה", הוא מתחנן, "תנו לי עצה". ומרן הגרש"ז לא מבין, "נו, אם היתה לי עצה הייתי מבקש להתייעץ?". מה עשה אותו חברה'מן? עצר מונית, נסע הישר לבית הזקן, הוריד אותו מביתו, הכניס אותו למונית ונקב באוזני הנהג בשם אחד מבתי החולים של ירושלים. המונית עצרה בכניסה לחדר מיון, שם מיהר האברך להשכיב אותו על מיטה פנויה. "מה זה? מה זה?", הסתערו עליו אנשי הצוות הרפואי. מכיוון שההגנה הכי טובה היא התקפה, השיב להם: "מה זה? מה זה? זה יהודי שמצאתי שרוע על הכביש ברחוב יפו. האם לדעתכם הייתי צריך להשאיר אותו למות?". "רגע, רגע", מנסה אחד הרופאים להשתלט על המצב, "מי זה האיש הזה?" "אינני יודע", משיב האברך ורגליו נושאות אותו החוצה. בעודו ניצב ליד הדלת משיגה אותו צעקת הרופא: "הלו, הזקן הזה מוכר לי. בוא תיקח אותו בחזרה". והאברך מציע: "תסחוב אותו לרחוב יפו, לא אני". וכי ברירה היתה להם? - הזקן התקבל לאשפוז. "עשיתי ככל אשר ציוויתני", הודיע האברך לרבי שלמה זלמן, ועל פניו מרוח חיוך גדול של מנצח. הוא סיפר על ההתרחשות כהווייתה, ולא הצליח לבלוע את הצחוק נוכח האפיזודה המעציבה והמשעשעת כאחד... אותו אברך לא ציפה לתגובה הבאה, כפי שנשמעה מפיו של פוסק הדור: "הסיפור שלך טוב, אבל הצחוק שלך לא טוב... הלוא עברת על איסור דאורייתא של שקר, גנבת את דעת הבריות, סיפרת להם שהזקן היה שרוע ברחוב יפו, שאתה לא מכיר אותו. אז לשמחה מה זו עושה? אדרבה, תבכה, תספר בעצב: רביה, אני רימית, אך לצערי נאלצתי לעשות זאת. רביה, אני שיקרתי, אבל זה היה 'פיקוח נפש'..."

[מתוך 'מוסף שב"ק יתד נאמן' - הרב רפאל ברלזון]